

International Day for Disaster Risk Reduction 2025: Fund Resilience, Not Disasters

Risks can be transformed into opportunities
through investments in resilience building

13 October 2025

13 EKİM ULUSLARARASI AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASI GÜNÜ: AFETLERE DEĞİL DİRENÇLİLİĞE YATIRIM

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 44/236 ve 56/195 sayılı kararıyla 1989'da 13 Ekim günü "ULUSLARARASI AFET RİSKLERİNİ AZALTMA GÜNÜ" olarak belirlenmiş olup bugün, her yıl başka bir tema ekseninde anılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 44/236 ve 56/195 sayılı kararıyla 1989'da 13 Ekim günü "ULUSLARARASI AFET RİSKLERİNİ AZALTMA GÜNÜ" olarak belirlenmiş olup bugün, her yıl başka bir tema ekseninde anılmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından 2025 yılı Uluslararası Afet Risklerinin Azaltılması Gününün teması "AFETLERE DEĞİL, DİRENÇLİLİĞE YATIRIM" olarak belirlenmiştir.

Afet Risklerinin Azaltılmasına Bütçe Ayrılması

Afetlerin artan maliyeti, iklim değişikliğinin artan etkisini ve kötü kalkınma tercihlerini yansıtmakta olup, Dünya genelinde ülkeler,

aşırı hava koşulları ve riske duyarlı planlamanın etkisiyle giderek daha şiddetli doğa olaylarıyla karşı karşıya kalmaktadır. 2025 Afet Riskini Azaltma Küresel Değerlendirme Raporuna göre dolaylı ve ekosistem etkileri de dahil edildiğinde dünya genelinde afet risklerinin neden olduğu gerçek maliyetin yaklaşık 2,3 trilyon dolar olduğunu tahmin ediliyor (<https://www.undrr.org/gar/gar2025Afet> Yeniden İmar Fonu Atıl Durumdadır).

Gelişmekte olan ülkeler en çok zararı görürken, daha zengin ülkeler yüksek mali kayıplarla karşı karşıya kalıyor. Buna rağmen, afet riskinin azaltılmasına yapılan yatırımlar asgari düzeyde kalmaktadır. Kamu bütçelerinin %1'inden azı Afet Risklerini Azaltılmasına ayrılmış olup, 2019-2023 yılları arasında

Resmi Kalkınma Yardımı projelerinin yalnızca %2'si Afet Risk Azaltma hedeflerini içerdiği tespit edilmiştir.

Yatırımlarda, Afet Risklerin Azaltılması Dikkate Alınmalıdır

Günümüzde önemli sorunlardan biri hem kamu, hem de özel sektörün ekonomik stratejilerinin afet risklerini sıklıkla göz ardı etmesidir. Yatırımların %75'ini kontrol eden özel sektör, iklim tehditlerini, artan kırılganlığı ve potansiyel kayıpları sıklıkla göz ardı etmektedir. Bu sorunu çözmek için ulusal stratejileri geliştirilmeli, afet risklerini azaltma ve iklim adaptasyonu entegre etmelidir. Hükümetler, özel sektörü, dayanıklı yatırımları teşvik etmek için düzenlemeler, risk verileri ve teşviklerle güçlendirmelidir.

Ülkemizde Afetlerin Maliyeti Artmaya Devam Ediyor

Sahip olduğu jeolojik ve meteorolojik koşullar ile yanlış yer seçimi, dayanıksız yapı stoğu, afet kültürü ve farkındalığının düşüklüğü gibi kırılganlıkların çakışması sonucu "Afet Ülkesi" görünümü kazanan Türkiye'de ise afet zararları ülke geleceği ve sürdürülebilir kalkınma için stratejik önemdedir. Uzun yıllardır afet zararlarının Gayri Safi Milli Hasılanın %3'ü oranında olduğu yönündeki genel kabul, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler başta olmak üzere; 2025 yılında yaşanan tarımsal don ve kuraklık, onlarca insanımızın yaşamını yitirmesine neden olan orman yangınları ile sel ve taşkın olayları sonucunda çokça aşılmıştır.

Sadece 7-11 Temmuz 2023 döneminde Karadeniz Bölgesi'nde meydana gelen taşkın ve sellerde 5 milyar lira maddi kayıp hesaplanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı 6 Şubat 2023 Depremlerinin neden olduğu toplam maddi kaybı 2023 yılı milli gelirinin yaklaşık yüzde 9'una denk gelen 1.995

Milyar TL (103,6 milyar dolar) olarak hesaplamıştır (SBB Deprem Sonrası Değerlendirme Raporu). Bu maliyetlere dolaylı kayıpları da ekleyince maliyet 150 milyar doları aşmaktadır. Ülkemizde her yıl afetler nedeniyle yaşanan ekonomik kayıplar daha da artmaktadır.

Ülkemizde yaşanan bunca afete, bunca can ve mal kaybına ve bunca deneyimine karşın, afet risklerini azaltmak için yeterince bütçe ayrılmadığı, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremlerinden sonra kurulan "Afet Yeniden İmar Fonu'nun" ise etkin hale getirilip, afet risklerinin azaltılması konusundaki çalışmalarda kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Aksi iddia edilse de her afet bize, ülkemizde afet risklerinin azaltılmasına değil, afet yaralarının sarılmasına (Acil Yardım, Kalıcı Konut, yeni yerleşim yeri alt yapısı vb.) fon yaratılmakta ve bu alanlara yatırım yapılmaktadır. Basına da yansıyan Sayıştay raporunda da açıkça görüleceği üzere 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerinin yaralarını sarmak için oluşturulan "Afet Yeniden İmar Fonu" aradan geçen 2 yılda unutulmuş ve bu fona işlev kazandırılmamıştır.

Afet Risklerinin Azaltılması ve Dirençliliğe Yatırım Yapalım

Afetlerde yara sarma faaliyetlerine yatırım yapan bir ülkeden, "DİRENÇLİLİĞE VE AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASINA" yatırım yapan bir ülkeye dönüşmek için gerekli adımları hızla atmalıyız. Günümüzde afetler, ekonomik refah ve sürdürülebilir kalkınma için giderek artan bir tehdit oluşturmakta, maliyetleri ise küçümsenemez ve sürdürülemez hale gelmiş bulunmaktadır. Afet maliyetleri ülkeleri artan borç, düşük gelir, artan sigortalanabilirlik ve tekrarlayan insani krizler sarmalına itmektedir. Uluslararası yardımların azalması, afet risk azaltma yatırımları yoluyla afet kayıplarının azaltılmasını daha da kritik hale getiriyor. Afet riskinin azaltılması için ayrılan fonların kesilmesi, gelecekte daha pahalı afetlere ve daha fazla insani ihtiyaca yol

açıyor. Afet maliyetlerini azaltmak için ülkeler, afet riskinin azaltılmasına yönelik fonları artırmalı ve tüm kamu ve özel yatırımlarının risk bilincine sahip ve dayanıklı olması sağlamalıdır.

Bu kapsamda;

- Ülkemizin afet zararlarından en az oranda etkilenmesini sağlamak için bu alanda uluslararası gelişmeleri takip edip, ülkenin somut koşullarına uygun politikaların hayata geçirilmesini sağlayacak “Afet, Acil Durum ve İklim Değişikliği Bakanlığı” kurulmalıdır.
- Ekonomik refah ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için AFET, ACİL DURUM VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI’NIN idaresinde “Afet Risk Azaltma Fonunu” ivedilikle kurulmalı ve işlerliğe kavuşturularak afet risklerinin azaltılması için yatırımlara hızla başlanılmalıdır,
- “Afet Risk Azaltma Fonunun” yatırım konularından biri de çoklu tehlike erken uyarı sistemlerinin kurulması ve afet risk bilgilerinin kullanılabilirliğinin artırılması olmalıdır. Bu kapsamda hem Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından ülkenin afet verileri erişime açık hale getirilmeli hem de doğa kaynaklı afetlere ilişkin erken uyarı sistemleri acilen inşa edilerek, ülke insanımızın afet tehlikelerinden korunması sağlamalıdır.
- Afet Risk Azaltma Fon imkanlarıyla başta diri fay araştırmaları, tıbbi jeolojik riskler, heyelan, kaya düşmesi, oturma, çökme gibi “jeolojik kökenli afetler” başta olmak üzere, ülkenin tehlike risk haritalarının hazırlanması ve uygulanmasına yönelik çalışmalara aktarılmalıdır.
- Fonun yaratacağı imkanlar kullanılarak başta büyükşehir belediyeleri öncelikli

olmak üzere ülkemizdeki yerleşimlerin 1/1000 ölçekli Mikrobölgeleme Etütleri hızla tamamlanarak, bu etütlerin sonuçlarına göre bütünleşik tehlike ve afet master planları hazırlanmalı; afet güvenliğinin gerektirdiği imar plan revizyonları ve diğer risk azaltma önlemleri ile birlikte uygulanmalıdır.

- Gerek kamu gerekse de özel sektör yatırımlarının afet risk azaltma bilincine sahip ve afet dirençli olması sağlanmalı, bu amaçla verilen teşvik sistemi gözden geçirilerek yatırımlarda afet risk azalmasına katkı verip vermediği göz önüne alınmalıdır.
- 6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu gözden geçirilerek, tüm afetlerin sigorta kapsamına alınması sağlanmalı, primler risk oranı dikkate alınarak belirlenmesi sağlanmalıdır.
- ABD’leri başta olmak üzere bir çok ülkede 1970’li yıllardan bu yana yürürlükte olan Deprem Risk Azaltma Kanunu, Fay Yasası, Afet Risk Azaltma Kanunu gibi düzenlemelerin ülkemizde de hayata geçirilmesi için “AFET RİSK AZALTMA KANUNU” acilen TBMM tarafından gündeme alınarak çıkarılmalıdır.

Sonuç olarak; 13 Ekim 2025’in tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de amacına hizmet ederek afet risklerinin azaltılmasında toplumsal farkındalığımızın merkezi ve yerel yönetim birimleri ve kamuoyu nezdinde yükseldiği bir gün olmasını ve ülkemizin afetler karşısında dirençliliğe fon yaratan ve yatırım yapan bir ülke seviyesine yükselmesine katkı sunmasını diliyoruz.

Saygılarımızla.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu